

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
26 päivänä syyskuuta 2000 *

Asiassa C-175/99,

jonka Conseil de prud'hommes de Metz (Ranska) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Didier Mayeur

vastaan

Association Promotion de l'information messine (APIM)

ennakkoratkaisun työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY (EYVL L 61, s. 26) 1 artiklan 1 kohdan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida (esittelevä tuomari), D. A. O. Edward, L. Sevón ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, A. La Pergola, J.-P. Puissochet, P. Jann, H. Ragnemalm, M. Wathelet ja V. Skouris,

julkisasiamies: P. Léger,

kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Mayeur, edustajanaan asianajaja L. Pate, Metz,
- Association Promotion de l'information messine (APIM), edustajanaan asianajaja M. Hellenbrand, Metz,
- Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston lähetystöneuvos C. Bergeot,
- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja D. Gouloussis,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Mayeurin, edustajanaan L. Pate, Association Promotion de l'information messinen (APIM), edustajanaan M. Hellenbrand, Ranskan halli-

tuksen, asiamiehenään C. Bergeot, ja komission, asiamiehenään oikeudellinen neuvonantaja J. Sack, 8.2.2000 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 13.6.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Conseil de prud'hommes de Metz on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 14.4.1999 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 11.5.1999, EY 234 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/187/ETY (EYVL L 61, s. 26) 1 artiklan 1 kohdan tulkinnasta.
- 2 Nämä kysymykset ovat tulleet esille asiassa, jossa asianosaisina ovat Mayeur ja Association Promotion de l'information messine (jäljempänä APIM) ja joka koskee Mayeurin irtisanomista.

Yhteisön lainsäädäntö

3 Direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.”

4 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä:

— —

b) ’luovutuksensaajalla’ tarkoitetaan luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, josta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun luovutuksen vuoksi tulee yrityksessä, liikkeessä tai liiketoiminnan osassa työnantaja;

— — .”

5 Direktiivin 77/187/ETY 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään niiden luovuttajan oikeuksien ja velvollisuuksien, jotka johtuvat luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta, siirtymisestä luovutuksensaajalle.

6 Saman direktiivin 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutus ei sellaisenaan ole peruste, jota luovuttaja tai luovutuksensaaja voi käyttää irtisanomiseen. — —

— —

2. Jos työsopimus tai työsuhde päättyy sen vuoksi, että 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta luovutuksesta seuraa olennainen työolojen muutos työntekijän vahingoksi, työnantajan katsotaan olevan vastuussa työsopimuksen tai työsuhteen päättymisestä.”

7 Direktiivin 77/187/ETY muuttamisesta 29.6.1998 annetulla neuvoston direktiivillä 98/50/EY (EYVL L 201, s. 88), jonka täytäntöönpanemiselle varattu määräaika päättyy 17.7.2001, korvataan direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohta seuraavalla säännöksellä:

”a) Tätä direktiiviä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.

- b) Jollei a alakohdasta ja tämän artiklan jäljempänä olevista säännöksistä muuta johdu, tässä direktiivissä tarkoitettuna luovutuksena pidetään oman identiteettinsä säilyttävän taloudellisen yksikön luovuttamista, jolla tarkoitetaan pää- ja sivutoimisen taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi järjestettyä resurssikokonaisuutta.
- c) Tätä direktiiviä sovelletaan taloudellista toimintaa harjoittaviin julkisiin tai yksityisiin yrityksiin riippumatta siitä, tavoittelevatko ne voittoa. Tässä direktiivissä tarkoitettuna luovuttamisena ei pidetä hallintoviranomaisten uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtoa hallintoviranomaiselta toiselle.”

Kansallinen lainsäädäntö

8 Code du travail'n (jäljempänä työsopimuslaki) L. 122-12 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Yrityksen luovuttaminen ei pakottavia tilanteita lukuun ottamatta vapauta työnantajaa velvollisuudesta noudattaa irtisanomisaikaa ja maksaa tarvittaessa L. 122-9 §:ssä säädettyä korvausta.

Jos työnantajan oikeudellinen asema muuttuu esimerkiksi perinnön, myynnin, sulautumisen, liiketoimintatavan muuttamisen tai yhtiöittämisen takia, kaikki kyseisen muutoksen tapahtuessa voimassa olevat työsopimukset pysyvät voimassa uuden työnantajan ja yrityksen henkilökunnan välillä.”

- 9 Työsopimuslain L. 122-9 §:ssä säädetty korvaus on irtisanomiskorvaus.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 10 APIM otti Mayeurin palvelukseensa palkatuksi työntekijäksi 1.9.1989 alkaen toistaiseksi voimassa olevalla työsopimuksella.
- 11 APIMin, joka oli voittoa tavoittelematon yhdistys, tarkoituksena oli sen sääntöjen 3 artiklan mukaan markkinoida ja saattaa tunnetuksi kaikin keinoin ja kaikilla aloilla Metz'n kaupungin ja sen lähiympäristön tarjoamia mahdollisuuksia ja levittää niistä tietoa, jotta mahdollistettaisiin ja kannustettaisiin erilaisten toimintojen kehittämistä, sijoittumista ja luomista. Tässä tarkoituksessa APIM vastaa mainosten, julkaisujen ja esitteiden toimittamisesta ja jakelusta joko itse tai välillisesti. Tältä osin APIM julkaisee Vivre à Metz -nimistä lehteä.
- 12 Mayeur vastasi APIMin mainostoiminnasta ja hänen tehtävänä oli tältä osin pitää yhteyttä kaupungin liikkeenharjoittajiin ja ilmoittajiin, kerätä varoja mainosten julkaisemiseksi Vivre à Metz -lehdessä, laatia sopimuksia ja laskuja sekä tehdä kuukausittain selvitys sovitusta sitoumuksista.
- 13 Sen jälkeen, kun APIM oli purkautunut ja Metz'n kaupunki oli ottanut sen tehtävät hoitaakseen, Mayeurille ilmoitettiin 16.9.1997 hänen irtisanomisestaan seuraavasta taloudellisesta syystä: APIMin toiminnan lakkaaminen.

- 14 Mayeur haastoi 10.2.1998 APIMin Conseil de prud'hommes de Metztiin ja vaati, että kyseinen tuomioistuin velvoittaisi APIMin maksamaan hänelle 177 262 Ranskan frangia korvauksena laittomasta irtisanomisesta laillisine korkoineen vaatimuksen esittämisestä lukien.
- 15 Vaatimuksensa tueksi Mayeur toteaa, että hän on ainoa työntekijä, joka on menettänyt työpaikkansa sen takia, että APIM purkautui ja Metz'n kaupunki aloitti sen toiminnan uudelleen.
- 16 Mayeur viittaa Cour de cassationin (Ranska) oikeuskäytäntöön, jossa on todettu, että vaikka työsopimuslain L. 122-12 §:n säännöksiä ei sovelleta tilanteessa, jossa yksityisoikeudellisen oikeushenkilön harjoittama toiminta luovutetaan julkishallinnolliselle elimelle ("établissement public administratif"), joka on julkisoikeudellinen oikeushenkilö ja johon sovelletaan julkisoikeuden sääntöjä, kyseisiä säännöksiä sovelletaan sitä vastoin silloin, kun samanlainen yksityisoikeudellisen oikeushenkilön harjoittama toiminta luovutetaan sellaiselle julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle, johon sovelletaan yksityisoikeuden sääntöjä ja jota pidetään Ranskan oikeudessa tarkoitettuna julkisena teollisuus- tai liikelaitoksena ("établissement public industriel et commercial").
- 17 Mayeur väittää, että kyseinen oikeuskäytäntö on ristiriidassa sekä direktiivin 77/187/ETY kirjaimen että sen päämäärän kanssa ja vaatii, että häneen sovelletaan mainitun direktiivin säännöksiä.
- 18 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin toteaa, että työsopimuslain L. 122-12 § kattaa erilaiset tilanteet, joissa työsopimus luovutetaan yksityiseltä kokonaisuudelta toiselle, mutta että tällaisen kokonaisuuden luovutusta julkiselle elimelle ei mainita kyseisessä säännöksessä.

- 19 Conseil de prud'hommes toteaa, että Cour de cassationin oikeuskäytännön nojalla direktiivin 77/187/ETY säännöksiä sovelletaan ainoastaan julkisille teollisuus- tai liikelaitoksille luovutettujen yritysten työntekijöihin. Kansallinen tuomioistuin nostaa esille kysymyksen siitä, rajoittaako tällainen tulkinta mainitun direktiivin 1 artiklan soveltamisalaa, vaikka kyseisen artiklan soveltamisala on yleinen eikä se sisällä mitään tämänsuuntaista poikkeusta. Conseil de prud'hommes muistuttaa tältä osin, että yhteisöjen tuomioistuin on tulkinnut direktiiviä 77/187/ETY laajentavasti edellyttämällä, että työsopimukset pidetään voimassa tilanteissa, joissa luovutus ei johdu sulautumisesta eikä sopimukseen perustuvasta luovutuksesta. Kyseisen tuomioistuimen mukaan työntekijät nimittäin saavat yhteisön oikeuden suojaa, vaikka toisiaan seuraavien liikkeenharjoittajien välillä ei olisi minkäänlaista oikeussuhdetta.
- 20 Conseil de prud'hommesin mukaan Mayeurin ammattitoiminta on ollut kaupallista ja voittoa tavoittelevaa ja sen suorana tarkoituksena on ollut Vivre à Metz -lehden rahoittaminen. Lisäksi on kiistatonta, että Metz'n kaupunki aloitti APIMin toiminnan kokonaisuudessaan uudelleen ja jatkoi sitä: Metz'n kaupunki jatkaa lehden tekoa ja levittämistä samassa muodossa.
- 21 Conseil de prud'hommes de Metz, joka katsoi tarpeelliseksi saada selvitystä direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohdassa olevasta käsitteestä ”yrityksen luovuttaminen”, jotta se voisi ratkaista käsiteltäväkseen saatetun asian, päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

”1) Sovelletaanko työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14.2.1977 annettua direktiiviä 77/178/ETY tilanteessa, jossa yksityisoikeudellisen oikeushenkilön toiminta siirretään julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle?

2) Jätetäänkö 14.2.1977 annettua direktiiviä 77/187/ETY soveltamatta luovutuksensaajan ollessa julkishallinnollinen elin ('service public administratif')?"

22 On todettava, että käsite "julkishallinnollinen elin" on Ranskan hallinto-oikeuden käsite, jota yhteisöjen tuomioistuin ei asiaa EY 234 artiklan nojalla käsitellessään ole toimivaltainen tulkitsemaan. Yhteisöjen tuomioistuin voi ainoastaan esittää kansalliselle tuomioistuimelle yhteisön oikeuden tulkintaan liittyviä seikkoja, jotka voivat auttaa sitä pääasian ratkaisussa.

23 Näin ollen on katsottava, että ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin kysyy kysymyksillään, joita on tarkoituksenmukaista tarkastella yhdessä, sovelletaanko ja millä edellytyksillä direktiiviä 77/187/ETY tilanteessa, jossa kunta — joka on julkisoikeudellinen oikeushenkilö, jonka toimintaan sovelletaan hallinto-oikeuden erityisiä sääntöjä — aloittaa uudelleen yleisölle tarjoamiaan palveluita koskevan mainos- ja tiedotustoiminnan, jota siihen asti on harjoittanut kunnan hyväksi voittoa tavoittelematon yhdistys, joka on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö.

24 Ranskan hallitus toteaa alustavasti, että vaikka APIM oli yhdistys, johon sovellettiin yksityisoikeuden sääntöjä, se oli todellisuudessa yleisen edun mukaista toimintaa harjoittava julkinen elin, ja että sitä, että Metzin kaupunki aloitti sen toiminnan uudelleen, on pidettävä julkisyhteisön rakenteen uudelleenjärjestämisenä, joka ei kuulu direktiivin 77/187/ETY soveltamisalaan, kuten yhteisöjen tuomioistuin on asiassa C-298/94, Henke, 15.10.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. I-4989) todennut.

25 Ranskan hallitus esittää väitteidensä tueksi useita seikkoja.

26 Ensinnäkin APIMin ja Metz'n kaupungin välillä on Ranskan hallituksen mukaan vahva ja kiistaton side, koska yhdistys perustettiin Metz'n kaupunginjohtajan

aloitteesta, sitä johtivat kaupunginvaltuutetut tai kaupungin virkamiehet ja koska suurin osa sen tuloista koostui kunnallisesta tuesta eikä tarjotuista palveluista perityistä korvauksista.

- 27 Ranskan hallitus toteaa toiseksi, että APIM harjoitti päätoimintaansa, eli Metz'n kaupungin markkinointia ja yritystoiminnan houkuttelemista sen alueelle, kaupungin hyväksi ja yleisen edun nimissä.
- 28 On todettava, että edellä mainitussa asiassa Henke annetun tuomion 14 kohdassa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, ettei direktiivissä 77/187/ETY tarkoitettuna yrityksen luovutuksena ole pidettävä julkisyhteisön rakenteen uudelleenjärjestämistä tai hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Yhteisöjen tuomioistuin on mainitun tuomion 17 ja 18 kohdassa todennut tämän perusteella, että kyseisen direktiivin 1 artiklan 1 kohdassa olevaan käsitteeseen ”yrityksen, liikkeen tai liiketoiminnan osan luovuttaminen” ei kuulu kunnan hallinnollisten tehtävien, jotka kuuluvat julkisen vallankäytön alaan, luovuttaminen kuntayhtymälle.
- 29 Yksityisoikeudellisen oikeushenkilön taloudellisen toiminnan luovuttaminen julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle kuuluu sitä vastoin lähtökohtaisesti direktiivin 77/187/ETY soveltamisalaan.
- 30 Direktiiviä nimittäin sovelletaan sen 1 artiklan 1 kohdan nojalla yrityksen, liikkeen tai liiketoiminnan osan luovuttamiseen toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.
- 31 Toisaalta direktiivin 77/187/ETY 2 artiklassa luovutuksensaajaksi määritellään ”luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, josta 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun

luovutuksen vuoksi tulee yrityksessä, liikkeessä tai liiketoiminnan osassa työnantaja”.

- 32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohdassa olevalla yrityksen käsitteellä tarkoitetaan pysyväksi tarkoitettua taloudellista kokonaisuutta, eli sellaista henkilöiden ja muiden tekijöiden muodostamaa organisoitua kokonaisuutta, jonka avulla on mahdollista harjoittaa omiin tavoitteisiin tähtäävää taloudellista toimintaa (ks. viimeksi asia C-234/98, Allen ym., tuomio 2.12.1999, Kok. 1999, s. I-8643, 24 kohta). Tällainen käsite on riippumaton kyseisen kokonaisuuden oikeudellisesta asemasta ja sen rahoitusmenetelmistä.
- 33 Direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan ja 2 artiklan b alakohdan nojalla ei näin ollen ole mahdollista jättää direktiiviä soveltamatta yksityisoikeudellisen oikeushenkilön taloudellisen toiminnan luovutukseen julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle ainoastaan sillä perusteella, että toiminnan luovutuksensaaja on julkisoikeudellinen elin. Edellä mainitussa asiassa Henke annetun tuomion mukaisesti soveltamisalan ulkopuolelle jäävät ainoastaan julkisyhteisön rakenteen uudelleenjärjestäminen ja hallinnollisten tehtävien siirtäminen julkisyhteisöltä toiselle.
- 34 Tällaista tulkintaa, joka on mainitun direktiivin päämäärän — taloudellisen kokonaisuuden työsuhteiden jatkuvuuden turvaaminen omistajanvaihdoksesta riippumatta — mukainen, tukee lisäksi direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohdan c alakohta, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/50/EY, jota ei sovelleta pääasiaan. Kyseisessä säännöksessä nimittäin säädetään, että direktiiviä 77/187/ETY sovelletaan taloudellista toimintaa harjoittaviin yrityksiin, mutta että kyseisessä direktiivissä tarkoitettuna luovuttamisena ei pidetä hallintoviranomaisten uudelleenorganisointia eikä hallinnollisten tehtävien siirtoa hallintoviranomaiselta toiselle.
- 35 Pääasian osalta on todettava, että toisin kuin Ranskan hallitus väittää, kyseisen toiminnan luovutus ei ole edellä mainitussa asiassa Henke annetussa tuomiossa

tarkoitettua julkisyhteisön rakenteen uudelleenjärjestämistä tai hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle.

- 36 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä nimittäin ilmenee, että pääasiassa on kyse taloudellisen toiminnan luovutuksesta kahden erillisen kokonaisuuden välillä.
- 37 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee ensinnäkin, että APIM oli yksityinen voittoa tavoittelematon yhdistys, jolla oli Metzlin kaupunkiin nähden erillinen oikeushenkilön asema. Se, että APIM perustettiin Metzlin kaupunginjohtajan aloitteesta, että sitä johtivat kaupunginvaltuutetut ja että suurin osa sen tuloista koostui kunnallisesta tuesta, ei ole omiaan asettamaan kyseenalaiseksi sitä, että APIM oli erillinen kokonaisuus siihen kokonaisuuteen nähden, joka aloitti sen toiminnan uudelleen (ks. tämänsuuntaisesti em. asia Allen ym., tuomion 17 kohta).
- 38 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee myös, että APIM harjoitti Metzlin kaupungin lukuun mainos- ja tiedotustoimintaa, joka koski kyseisen kaupungin yleisölle tarjoamia palveluita.
- 39 Tällainen palvelutoiminta on taloudellista toimintaa eikä sen voi katsoa olevan julkisen vallan käyttöä.
- 40 On todettava, että sellaisen taloudellisen toiminnan luovutusta, jota APIM harjoittaa, ei voida jättää direktiivin 77/187/ETY soveltamisalan ulkopuolelle ainoastaan sillä perusteella, että toimintaa harjoitetaan voittoa tavoittelematta tai yleisen edun nimissä. Yhteisöjen tuomioistuin on nimittäin jo todennut, että kyseistä direktiiviä sovelletaan silloin, kun huumeiden väärinkäyttäjien tukitoiminta luovutetaan säätiöltä eli yksityisoikeudelliselta voittoa tavoittelemattomalta oikeushenkilöltä (asia C-29/91, Redmond Stichting, tuomio 19.5.1992,

Kok. 1992, s. I-3189) ja kun kodinhoitoavun tarjoaminen avun tarpeessa oleville luovutetaan julkisoikeudelliselta elimeltä yksityisoikeudelliselle oikeushenkilölle (yhdistetyt asiat C-173/96 ja C-247/96, Hidalgo ym., tuomio 10.12.1998, Kok. 1998, s. I-8237).

- 41 Tältä osin on muistettava, että direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohdan c alakohdan ensimmäisessä virkkeessä, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 98/50/EY, vahvistetaan nimenomaisesti, että kyseistä direktiiviä sovelletaan taloudellista toimintaa harjoittaviin yrityksiin riippumatta siitä, tavoittelevatko ne voittoa.
- 42 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä ilmenee kolmanneksi, että Metzin kaupunki on aloittanut APIMin toiminnan kokonaisuudessaan uudelleen ja jatkanut sitä.
- 43 Kansallinen tuomioistuin ei kuitenkaan anna minkäänlaista selvitystä siitä oikeustoimesta, jonka perusteella Metzin kaupunki on aloittanut APIMin toiminnan uudelleen.
- 44 Tältä osin on muistettava, että direktiivin 77/187/ETY tavoitteena on jonkin tietyn taloudellisen kokonaisuuden työsuhteiden jatkuvuuden turvaaminen omistajanvaihdoksesta riippumatta. Harkittaessa sitä, onko kyseessä direktiivissä tarkoitettu luovutus, ratkaisevaa on näin ollen, säilyttääkö kyseinen kokonaisuus identiteettinsä, mistä osoituksena on erityisesti toiminnan tosiasiallinen jatkaminen tai uudelleen aloittaminen (asia 24/85, Spijkers, tuomio 18.3.1986, Kok. 1986, s. 1119, 11 kohta ja viimeksi em. asia Allen ym., tuomion 23 kohta).
- 45 Vaikka se seikka, että luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä ei ole sopimus-suhdetta, voi olla merkki siitä, ettei mitään direktiivissä tarkoitettua luovutusta ole tapahtunut, sillä ei kuitenkaan voi tältä osin olla ratkaisevaa merkitystä (ks. tämänsuuntaisesti asia C-13/95, Süzen, tuomio 11.3.1997, Kok. 1997, s. I-1259, 11 kohta ja em. yhdistetyt asiat Hidalgo ym., tuomion 22 kohta).

- 46 Itse asiassa direktiiviä 77/187/ETY voidaan soveltaa kaikissa mahdollisissa tapauksissa, joissa sellainen yrityksen toiminnasta vastuussa oleva luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, jolle työnantajan velvollisuudet yrityksen työntekijöitä kohtaan kuuluvat, vaihtuu sopimuksen perusteella (asia 324/86, Tellerup ("Daddy's Dance Hall"), tuomio 10.2.1988, Kok. 1988, s. 739, 9 kohta; Kok. Ep. IX, s. 361 ja em. asia Süzen, tuomion 12 kohta).
- 47 Pääasiassa Metzlin kaupunki on aloittanut APIMin toiminnan kokonaisuudessaan uudelleen ja jatkanut sitä. Metzlin kaupunki on näin ollen se oikeushenkilö, jolle vastuu yrityksen tehtävistä on siirtynyt.
- 48 Näin ollen on — kuten tämän tuomion 44 kohdassa on todettu — tarkistettava, täyttyykö direktiivissä 77/187/ETY tarkoitetun luovutuksen olemassaoloa koskeva ratkaiseva edellytys eli se, säilyttääkö kyseinen kokonaisuus identiteettinsä luovutustoimenpiteen jälkeen.
- 49 Tältä osin on muistettava, että pelkästään sen seikan perusteella, että aiemman työnantajan ja uuden työnantajan harjoittama toiminta on samanlaista, ei voida päätellä, että kyseessä olisi taloudellisen kokonaisuuden luovutus. Kokonaisuutena ei näet voida pitää pelkästään toimintoa, josta tietty kokonaisuus vastaa. Kokonaisuuden identiteetti määräytyy myös muiden seikkojen, kuten sen henkilökunnan, johdon, työn organisoinnin, liiketoiminnan harjoittamistapojen tai sen käytössä mahdollisesti olevien tuotantovälineiden perusteella (ks. em. asia Süzen, tuomion 15 kohta ja em. yhdistetyt asiat Hidalgo ym., tuomion 30 kohta).
- 50 Ranskan hallitus ja APIM väittävät, että se, että Metzlin kaupunki aloitti uudelleen APIMin toiminnan julkishallinnollisen elimen muodossa, merkitsi huomattavia muutoksia tavassa, jolla luovutettua kokonaisuutta hallinnoitiin ja sen toimintaa harjoitettiin, sekä sen toimintaedellytyksissä. Ranskan julkisoikeudessa asetetaan nimittäin sellaisille julkisoikeudellisille oikeushenkilöille, jotka aloittavat uudelleen julkishallinnollisen elimen muodossa toiminnan, jota siihen asti on harjoittanut yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, velvollisuus noudattaa eri-

tyisiä hallintoa ja toiminnan harjoittamista ja hoitamista koskevia sääntöjä. Julkisella kokonaisuudella, joka aloittaa uudelleen yksityisoikeudellisen oikeushenkilön aiemmin harjoittaman toiminnan, ei sitä paitsi ole mahdollisuutta pitää voimassa viimeksi mainitun tekemiä työsopimuksia, koska julkishallinnollisten elinten virkamiehet ovat julkisoikeudellisia virkamiehiä, jotka otetaan palvelukseen erityisten menettelyjen mukaisesti ja joiden asemasta säädetään julkisoikeudellisesti.

51 Ranskan hallitus ja APIM viittaavat tältä osin Cour de cassationin oikeuskäytäntöön, jonka mukaan direktiivin 77/187/ETY voimaan saattavan kansallisen oikeuden säännöksiä ei sovelleta silloin, kun — kuten pääasiassa — julkisoikeudellinen oikeushenkilö harjoittaa uudelleen aloittamaansa toimintaa julkishallinnollisen elimen muodossa ja siten julkisoikeuden sääntöjen mukaisesti. Tämän oikeuskäytännön mukaan toiminnan aloittaminen uudelleen tällaisessa muodossa merkitsee yrityksen lakkauttamista.

52 On todettava, että kansallisen tuomioistuimen asiana on määrittäessään sitä, täytyvätkö luovutuksen edellytykset, ja erityisesti sitä, onko pääasiassa kyseessä oleva kokonaisuus säilyttänyt identiteettinsä sen jälkeen, kun Metz'n kaupunki aloitti sen toiminnan uudelleen, otettava huomioon kaikki kyseistä toimenpidettä kuvaavat tosiseikat, joita ovat erityisesti se, minkä tyyppisestä yrityksestä tai liikkeestä on kyse, se, onko rakennuksia, irtaimistoa tai muuta sellaista aineellista omaisuutta luovutettu, aineettoman omaisuuden arvo luovutushetkellä, se, onko uusi työnantaja ottanut olennaisen osan henkilöstöä palvelukseensa ja onko asiakaskunta siirtynyt, se, miten samankaltaista harjoitettua toimintaa on ollut ennen luovutusta ja sen jälkeen, ja tämän toiminnan mahdollisen keskeytymisen kesto. Nämä seikat ovat kuitenkin vain osatekijöitä siinä kokonaisarviointissa, joka asiassa on tehtävä, eikä niitä tästä syystä saa arvioida toisistaan erillään (ks. erityisesti em. asia Spijkers, tuomion 13 kohta; em. asia Sützen, tuomion 14 kohta; em. yhdistetyt asiat Hidalgo ym., tuomion 29 kohta ja em. asia Allen ym., tuomion 26 kohta).

53 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 102 kohdassa todennut, on mahdollista, että tietyissä tapauksissa sellaiset seikat kuin organisaatio, toiminta,

rahoitus, hallinto ja sovellettavat oikeussäännöt ovat tietyille taloudelliselle kokonaisuudelle ominaisia siten, että näiden seikkojen muuttuminen kyseisen kokonaisuuden luovutuksen takia merkitsee sen identiteetin muuttumista.

- 54 Tästä ei kuitenkaan ole kyse pääasiassa. Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä nimittäin ilmenee toisaalta, että Metz'n kaupunki on aloittanut uudelleen APIMin toiminnan kokonaisuudessaan ja jatkanut sitä jatkaen *Vivre à Metz* -lehden julkaisua ja jakelua, ja toisaalta, että Ranskan hallituksen mukaan APIM toimi jo yleisen edun mukaista toimintaa harjoittavana julkisena elimenä.
- 55 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on edellä esitetyt seikat huomioon ottaen todeta, onko pääasiassa tapahtunut luovutus.
- 56 Sellaisen mahdollisen kansallisessa oikeudessa säädetyin velvollisuuden osalta, jonka mukaan yksityisoikeudelliset työsopimukset on irtisanottava silloin, kun toiminta luovutetaan julkisoikeudelliselle oikeushenkilölle, on todettava, että tällainen velvollisuus on direktiivin 77/187/ETY 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti olennainen työolojen muutos työntekijän vahingoksi, joten työnantajan katsotaan tällaisessa tilanteessa olevan vastuussa työsopimuksen irtisanomisesta.
- 57 Esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että direktiivin 77/187/ETY 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kyseistä direktiiviä sovelletaan silloin, kun

kunta — joka on julkisoikeudellinen oikeushenkilö ja jonka toimintaan sovelletaan erityisiä hallinto-oikeuden sääntöjä — aloittaa uudelleen yleisölle tarjoamiaan palveluita koskevan mainos- ja tiedotustoiminnan, jota siihen asti on kyseisen kunnan hyväksi harjoittanut voittoa tavoittelematon yhdistys — joka on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö — sillä edellytyksellä, että luovutettu kokonaisuus säilyttää identiteettinsä.

Oikeudenkäyntikulut

- 58 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Conseil de prud'hommes de Metz'in 14.4.1999 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 14 päivänä helmikuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin

77/187/ETY 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että kyseistä direktiiviä sovelletaan silloin, kun kunta — joka on julkisoikeudellinen oikeushenkilö ja jonka toimintaan sovelletaan erityisiä hallinto-oikeuden sääntöjä — aloittaa uudelleen yleisölle tarjoamiaan palveluita koskevan mainos- ja tiedotustoiminnan, jota siihen asti on kyseisen kunnan hyväksi harjoittanut voittoa tavoittelematon yhdistys — joka on yksityisoikeudellinen oikeushenkilö — sillä edellytyksellä, että luovutettu kokonaisuus säilyttää identiteettinsä.

Rodríguez Iglesias	Moitinho de Almeida	Edward
Sevón	Schintgen	Kapteyn
La Pergola	Puissochet	Jann
Ragnemalm	Wathelet	Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 26 päivänä syyskuuta 2000.

R. Grass

kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias

presidentti